

केंद्र शासनाच्या आयुष मंत्रालयाच्या राष्ट्रीय औषधी वनस्पती मंडळ (NMPB) अंतर्गत राष्ट्रीय औषधी वनस्पती संस्था (National Institute of Medicinal Plants- NIMP) मौजे अडाळी, ता. दोडामार्ग, जि.सिंधुदुर्ग येथे स्थापन करण्यासाठी जमीन हस्तांतरित करण्यास मान्यता देणेबाबत.

वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक : आयुष-२०२०/प्र.क्र.५४/२०/आयु-२
गो.ते. रुग्णालय संकुल, ९ वा मजला, लो.टि. मार्ग,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ००९
दिनांक :- २९ मे, २०२१

- वाचा :-
- १) केंद्र शासनाच्या आयुष मंत्रालयाचे पत्र क्र.झेड-१८०२०/४७/२०१३-(पीटी१), एनएमपीबी, दि.१६.०९.२०१९, दि.१४.०७.२०२० व दि.०५.०४.२०२१ .
 - २) आयुष संचालनालय, मुंबई यांचे पत्र क्र.आसंमुं/NIMP/स्थापन/ महा.राज्य/ जागा/ कार्यवाही/२०२१/आयु-२, दि.१६.०२.२०२१, दि.२४.०३.२०२१ व दि.२६.०३.२०२१.
 - ३) जिल्हाधिकारी, सिंधुदुर्ग यांचे पत्र क्र.स्टेनो/वैका/NIMP/सिंधुदुर्ग/२१, दि.१९.०३.२०२१.
 - ४) महसूल व वन विभागाचे शासन ज्ञापन क्र.जमीन ३२१८/प्र.क्र.२९८/ज-६अ, दि.०२.०८.२०१९.

प्रस्तावना :-

वनौषधी क्षेत्रास प्रोत्साहन देण्यासाठी व देशभरात आयुष क्षेत्रास वनौषधीवर संशोधन व कच्च्या मालाचा शाश्वत पुरवठ्याची खात्री करण्यास्तव केंद्र शासनाने सन २००० मध्ये राष्ट्रीय औषधी वनस्पती मंडळाची (NMPB) स्थापन केली आहे. त्याअंतर्गत देशात औषधी वनस्पतींचे संशोधन व विकास यांना बळकटी देण्यासाठी केंद्र शासनाद्वारे राज्यातील औषधी वनस्पतींचे स्रोत आणि संबंधित पायाभूत सुविधेसह राष्ट्रीय औषधी वनस्पती संस्था (National Institute of Medicinal Plants- NIMP) स्थापन करण्याचे केंद्र शासनाने प्रस्तावित केले आहे. यासाठी सुमारे ५० एकर लागवडीयोग्य क्षेत्र केंद्र शासनास उपलब्ध करून देण्याचा प्रस्ताव आहे. याकरिता केंद्र शासनाकडून १२ व्या पंचवार्षिक योजनेमधून रु.१०० कोटींच्या निधीची तरतूद करण्यात आली आहे. त्यानुसार राज्यात राष्ट्रीय औषधी वनस्पती संस्था स्थापन करण्याचे प्रस्तावित आहे.

२. केंद्र शासनाच्या उपरोक्त प्रस्तावास अनुसरून जळगांव जिल्हयातील मौजे गारखेडे खुर्द, तालुका जामनेर येथे राष्ट्रीय औषधी वनस्पती संस्था स्थापन करण्याकरीता मौजे गारखेडे खुर्द , तालुका जामनेर, जिल्हा जळगांव येथील गट क्र.५८/२, ५९/२/१, ५९/१ व ६२ मधील अनुक्रमे ३.३३ हेक्टर, ४.०५ हेक्टर, २.४५ हेक्टर व ९.३८ हेक्टर अशी एकूण १९ हेक्टर २१ आर. ही शासकीय गायरान जमीन विनामूल्य नियमित अटी व शर्तीवर कब्जा हक्काने केंद्र शासनाच्या आयुष मंत्रालय, नवी दिल्ली यांना देण्यास दि.२२.०७.२०१९ रोजीच्या मंत्रिमंडळ बैठकीत मान्यता देण्यात आली होती. तथापि, केंद्र शासनाने दि.१४.०७.२०२० च्या पत्रान्वये जळगांव येथील जागा

हवामान व लागवडीस पोषक नसल्याचे कळविले आहे व मौजे अडाळी, तालुका दोडामार्ग, जिल्हा सिंधुदुर्ग येथे सादर संस्था स्थापन करण्यासाठी ५० एकर जागा उपलब्ध करून देण्याचा प्रस्ताव सादर केला आहे.

३. सिंधुदुर्ग जिल्हयातील दोडामार्ग तालुक्यामध्ये अडाळी या गावात महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ यांच्या ताब्यातील औद्योगिक क्षेत्रातील गट क्र.६६५/अ१, क्षेत्र १८८.८९.८० हे.आर. मधील ५० एकर जागा राष्ट्रीय औषधी वनस्पती संस्थेला उपलब्ध करून देण्यासाठी महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ, सिंधुदुर्ग यांची तत्वतः संमती असल्याचे जिल्हाधिकारी, सिंधुदुर्ग यांनी दि.१९.०३.२०२१ च्या पत्रान्वये कळविले आहे.

४. आयुष मंत्रालय, नवी दिल्ली यांनी दि .०५.०४.२०२१ च्या पत्रान्वये कळविल्यानुसार, राष्ट्रीय औषधी वनस्पती संस्था राष्ट्रीय स्तरावरील संस्था असून, केंद्र शासनाकडून स्थापन करण्याकरीता पूर्ण अनुदान देण्यात येणार आहे. १२ व्या पंचवार्षिक योजनेमधून रु.१०० कोटींच्या निधीची केंद्र शासनाकडून तरतूद याकरीता करण्यात आली आहे. आर्थिक वर्ष २१-२२ मध्ये उक्त संस्थेसाठी केंद्र शासनाकडील अर्थसंकल्पीय लेखाशिर्ष अद्याप अस्तित्वात आहे आणि डीपीआर अंतिम झाल्यानंतर संस्थेला निधीचे वाटप केले जाईल, असेही केंद्र शासनाने पत्रात नमूद केले आहे. राज्यात राष्ट्रीय औषधी वनस्पती संस्थेच्या स्थापनेमुळे स्थानिकांना रोजगाराच्या संधी निर्माण होतील आणि उक्त संस्था राज्याला प्रत्यक्ष किंवा अप्रत्यक्षरित्या फायदेशीर ठरेल. औषधी वनस्पतींशी संबंधित सर्व बाबींसाठी राष्ट्रीय औषधी वनस्पती संस्था एक छत्री केंद्र (one stop center) म्हणून विकसित केले जाईल आणि ते केंद्र व राज्य शासनाच्या सहकार्याने / समन्वयाने कार्य करतील. राष्ट्रीय औषधी वनस्पती संस्था ही केंद्र शासनाच्या थेट नियंत्रणाखाली असेल. संस्थेतील तांत्रिक आणि प्रशासकीय कर्मचाऱ्यांच्या सर्व भरती तसेच त्यांच्या खर्चाची तरतूद केंद्र शासन करणार असल्याचेही केंद्र शासनाने नमूद केले आहे.

५. मा.मंत्रीमंडळाच्या दि.१९.०५.२०२१ रोजीच्या बैठकीत दिलेल्या मान्यतेस अनुसरून केंद्र शासनाच्या आयुष मंत्रालयाच्या उपरोक्त प्रस्तावाच्या अनुषंगाने महाराष्ट्र राज्य औद्योगिक विकास महामंडळ यांची मौजे अडाळी, ता.दोडामार्ग, जि.सिंधुदुर्ग येथील गट क्र.६६५-अ१, क्षेत्र १८८.८९.८० हे.आर. मधील ५० एकर जागा राष्ट्रीय औषधी वनस्पती संस्थेला उपलब्ध करून देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

केंद्र शासनाच्या आयुष मंत्रालयाच्या योजनेंतर्गत राज्यात राष्ट्रीय औषधी वनस्पती संस्था (National Institute of Medicinal Plants) स्थापन करण्याबाबत खालीलप्रमाणे मान्यता देण्यात येत आहे :-

- १) राष्ट्रीय औषधी वनस्पती संस्था महाराष्ट्रात सिंधुदुर्ग येथील मौ.अडाळी, ता.दोडामार्ग येथे स्थापन करण्याच्या केंद्र शासनाच्या प्रस्तावास मान्यता देण्यात येत आहे.

- २) याकरीता मौ.अडाळी, ता.दोडामार्ग, जिल्हा सिंधुदूर्ग येथील महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ यांच्या ताब्यातील औद्योगिक क्षेत्रातील गट क्र.६६५/अ १, क्षेत्र १८८.८९.८० हे.आर. मधील ५० एकर जागा उक्त संस्था स्थापन करण्यासाठी विनामूल्य नियमित अटी शर्तीवर कब्जा हक्काने केंद्र शासनाच्या आयुष मंत्रालय, नवी दिल्ली यांना हस्तांतरीत करण्यास व यासाठी महामंडळाची सदर जागा उद्योग, उर्जा व कामगार विभागाकडून त्याच तत्वावर महसूल विभागास विनामूल्य प्रत्यार्पित करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
- ३) तसेच सदर संस्थेसाठी जळगांव जिल्हयातील मौजे गारखेडे खुर्द, तालुका जामनेर येथील १९ हे. आर. ही शासकीय गायरान जमीन विनामूल्य नियमित अटी शर्तीवर कब्जा हक्काने केंद्र शासनाच्या आयुष मंत्रालय, नवी दिल्ली यांना देण्याबाबतचे महसूल विभागाचे दि.०२.०८.२०१९ चे ज्ञापन रद्द करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
- ४) शासनाच्या उपरोक्त मान्यतेनुसार सदर संस्था स्थापित करण्यासाठी केंद्र शासनाच्या आयुष मंत्रालयास आवश्यक असलेली महाराष्ट्र राज्य औद्योगिक विकास महामंडळाची जमीन विनामूल्य, नियमित अटी/शर्तीवर महसूल विभागास प्रत्यार्पित करण्याबाबत उद्योग, उर्जा व कामगार विभागाने आवश्यक कार्यवाही करावी. तसेच सदर प्रत्यार्पित केलेली जमीन केंद्र शासनाच्या आयुष मंत्रालयास विनामूल्य, नियमित अटी शर्तीवर हस्तांतरीत करण्याबाबत महसूल विभागाने आवश्यक कार्यवाही करावी.

२. सदर शासन निर्णय, महसूल व वन विभागाचा अनौ.संदर्भ क्र.०७/२०२१/ज ४ अ, दि.१९.०४.२०२१, उद्योग, उर्जा व कामगार विभागाचा अनौ.संदर्भ क्र.१७/उद्योग-१४, दि.०६.०४.२०२१, नियोजन विभागाचा अनौ.संदर्भ क्र.११६/१४७५, दि.०७.०४.२०२१ आणि वित्त विभागाचा अनौ.संदर्भ क्र.२५३/२०२१/व्यय-१३, दि.१४.०५.२०२१ अन्वये प्राप्त झालेल्या सहमतीनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

३. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०२१०५२८११२५२३२९१३ असा आहे. हे आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकीत करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

Handwritten signature

(सं.द.कमलाकर)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रत,

- १) मा.राज्यपालांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मुंबई ३२.
- २) मा.मुख्यमंत्री महोदयांचे अप्पर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई ३२.
- ३) मा.उप मुख्य मंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई ३२.
- ४) मा.मंत्री (उद्योग) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई ३२.

- ५) मा.मंत्री (महसूल) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई ३२.
- ६) मा.मंत्री (वैद्यकीय शिक्षण) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई ३२.
- ७) मा.राज्यमंत्री (वैद्यकीय शिक्षण) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई ३२.
- ८) मा.श्री.विनायक राऊत, संसद सदस्य (लोकसभा) (पत्राने)
- ९) मा.मुख्य सचिव यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई ३२.
- १०) मा.अपर मुख्य सचिव (महसूल), महसूल व वन विभाग यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई ३२
- ११) मा.अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग यांचे स्वीस सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई ३२.
- १२) मा.अपर मुख्य सचिव, नियोजन विभाग यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई ३२.
- १३) मा.प्रधान सचिव (उद्योग), उद्योग, उर्जा व कामगार विभाग यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई ३२
- १४) मा.सचिव (वैद्यकीय शिक्षण) यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई ०१
- १५) मा.सचिव, आयुष मंत्रालय, नवी दिल्ली (आयुष संचालनालय, मुंबई मार्फत पत्राने)
- १६) व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य औद्योगिक विकास महामंडळ, सिंधुदुर्ग.
- १७) जिल्हाधिकारी, सिंधुदुर्ग/जळगांव.
- १८) संचालक, आयुष संचालनालय, मुंबई ०१.
- १९) निवड नस्ती (आयु-२)